

Techbitch

Lesmateriaal
bij aflevering

#5

WERKVORMEN
BIJ AFLEVERING #5

- Hoe werkt de Europese Unie?
- De Nieuwsredactie

VO
onderbouw

vpro

Stephanie háát techregels

Omschrijving

In aflevering 5 zien we hoe Stephanie de politiek probeert te beïnvloeden om zo nog meer macht te krijgen. En hoe Europarlementariërs regelgeving proberen in te voeren waar techbedrijven zich aan moeten houden. Onze afhankelijkheid van techbedrijven komt aan het licht en de kwetsbaarheid daarvan.

Deze aflevering kun je nabespreken aan de hand van onderstaande reflectievragen. Daarnaast kun je de aflevering, waarbij Stefanie op bezoek gaat bij Europarlementariër Kim van Sparrentak en gesproken wordt over Europese regelgeving, gebruiken als haakje om dieper in te gaan op de Europese Unie en hoe deze werkt. Je kunt hiervoor gebruik maken van het filmpje 'Hoe werkt de Europese Unie?', de werkvorm Van Probleem naar oplossing EU (fysiek of digitaal) en/of de werkvorm Krachtenveld Europese Unie (fysiek of digitaal).

Ook kun je naar aanleiding van deze aflevering aan de slag met de werkvorm De nieuwsredactie. We weten door de uitzending hoe makkelijk het is om mensen te beïnvloeden via sociale media en met AI. Het is daarom des te belangrijker dat leerlingen leren beoordelen hoe je betrouwbaar nieuws herkent. In deze werkvormen beoordelen leerlingen (in de rol van redactielid) een verzameling artikelen op hun betrouwbaarheid. Ze vullen hiervoor in een groepje een checklist in per artikel.

KERNDOELEN SLO

De materialen voor aflevering 5 van Techbitch in deze handleiding sluiten aan bij de volgende kerndoelen van SLO:

Burgerschap:

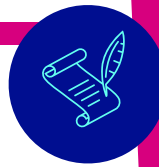
- **Kerdoel 18**
De school geeft vorm aan de democratische oefenplaats
- **Kerdoel 20**
De leerling doet ervaringen op met democratische en maatschappelijke betrokkenheid

Digitale geletterdheid

- **Kerdoel 21**
De leerling zet digitale technologie en digitale media in
- **Kerdoel 23**
De leerling participeert in de gedigitaliseerde wereld

Reflectievragen

1. In de aflevering spreekt Stefanie met Kim van Sparrentak. Zij is een lid van het Europees Parlement (1 van de 720 leden en 1 van de 31 Nederlandse leden). Hoe is zij in die positie terechtgekomen?
Antwoord: Ze is bij verkiezingen voor het Europees Parlement gekozen door Nederlandse kiezers.
2. Wat doet het Europees Parlement? (Eventueel kun je helpen door te zeggen dat het vergelijkbaar is met de Tweede Kamer)
Antwoord: Het Europees Parlement is de wetgevende macht van de Europese Unie en bepaalt dus (mede) welke Europese wetten er wel of niet komen. De leden van het Europees Parlement vertegenwoordigen hun kiezers in de Europese Unie.
3. Kim van Sparrentak vertelt dat zij graag verslavende apps wil tegengaan, bijvoorbeeld door de 'endless scroll' en bepaalde meldingen te verbieden. Waarom is het handig om dit in de Europese Unie te regelen?
Antwoord: De bedrijven achter apps zijn heel machtig. Zij zullen eerder luisteren naar de gezamenlijke eisen van de vele lidstaten van de EU (een grote afzetmarkt die ze niet willen verliezen) dan naar de eisen van één enkel lid. Daarnaast kan de EU ook harder optreden tegen bedrijven die de beperkingen zouden negeren.
4. Veel bedrijven, organisaties en overheden bewaren hun data in de cloud. Wat kan hiervan een gevaar zijn?
Antwoord: Het cloudbedrijf dat de data beheert, kan in theorie toegang hebben tot deze gegevens. Dit betekent dat de data niet volledig privé is. Daarnaast kan het bedrijf (eventueel onder politieke druk) de data blokkeren of zelf wissen, waarmee in het ergste geval de hele samenleving kan worden verstoord. Dit kan natuurlijk ook gebeuren door een technische storing in het systeem (meer informatie). Ook zou er zonder toestemming (gevoelige en persoonlijke informatie gedeeld kunnen worden met externe partijen, die de data kunnen misbruiken.
5. In de aflevering probeert Stefanie een aantal politici te beïnvloeden. Dit doet ze door te beloven dat zij hun partij groot kan maken, in ruil voor minder regels voor SteefSpace. Dit is een voorbeeld van corruptie. Waarom is corruptie verboden?

Hoe werkt de Europese Unie?

Antwoord: Corruptie zorgt ervoor dat de eerlijkheid en het vertrouwen in een samenleving minder wordt. Wanneer mensen via omkoping regels kunnen omzeilen, ontstaat er ongelijke behandeling: sommigen krijgen voordelen puur omdat ze geld geven, terwijl anderen zich wel gewoon aan de regels moeten houden. Ook zorgt het er vaak voor dat het geld van de overheid slecht wordt uitgeven. Het komt dan meestal terecht bij mensen of bedrijven die al rijk zijn en niet de mensen (of publieke diensten) die het echt nodig hebben.

6. Stefanie maakt plaatjes met AI waarmee ze wil beïnvloeden hoe mensen over haar denken. Wat vind jij ervan dat mensen plaatjes van zichzelf delen die gemaakt zijn met AI? En geldt hetzelfde voor politici?

In aflevering 5 van Techbitch gaat Stefanie op bezoek bij Europarlementariër Kim van Sparrentak. Het Europees Parlement is onderdeel van de Europese Unie. Maar hoe werkt de Europese Unie eigenlijk?

In deze verzameling is een selectie gemaakt van verschillende werkvormen waarmee de leerlingen ontdekken wat de belangrijkste instituties zijn binnen de Europese Unie en hoe nieuwe wetgeving in de Europese Unie in grote lijnen tot stand komt.

De verzameling bestaat uit de volgende 3 onderdelen:

1. Filmpje 'Hoe werkt de Europese Unie?'
2. Werkvorm 'Van Probleem naar oplossing EU', (fysiek of digitaal)
3. Werkvorm 'Krachtenveld Europese Unie' (fysiek of digitaal)

Kies zelf of je één, twee of alle drie de werkvormen wilt doen.

Leerdoelen

- De leerlingen weten dat de leden van het Europees Parlement democratisch gekozen worden door inwoners van de Europese Unie.
- De leerlingen weten wat de belangrijkste instituties binnen de Europese Unie zijn en wat hun taken zijn.
- De leerlingen weten in grote lijnen hoe in de Europese Unie een nieuwe wet tot stand komt.

Duur

5 – 30 minuten

Benodigdheden

- Filmpje 'Hoe werkt de Europese Unie?'
- Tool 'Van probleem naar oplossing EU' (fysiek of digitaal)
- Tool 'Krachtenveld Europese Unie' (fysiek met geprinte werkbladen of digitaal)

TIP:

Bestel gratis een Set krachtenvelden Europese Unie (inclusief begrippenkaartjes) via onze [webshop](#).

Hieronder staan de verschillende werkvormen verzameld waarmee je in de klas kunt behandelen hoe de Europese Unie werkt. Deze zijn allemaal in te zetten in de onderbouw van het voortgezet onderwijs, maar verschillen wel in moeilijkheid en diepgang. Bij iedere werkvorm staat aangegeven voor welk niveau die het meest geschikt is.

Filmpje Hoe werkt de Europese Unie? – havo/vwo

Open het filmpje 'Hoe werkt de Europese Unie?'

Vertel de leerlingen dat zij een filmpje te zien krijgen over hoe de Europese Unie werkt. In het filmpje wordt uitgelegd hoe een Europese wet tot stand komt en welke instellingen er allemaal bij betrokken zijn.

Geef de leerlingen de volgende kijkvragen:

- Welke 4 groepen zijn betrokken bij het maken van een nieuwe wet in de Europese Unie?
- Hoe komt een nieuwe wet in de Europese Unie tot stand?

Kijk je alleen dit filmpje met de klas? Gebruik deze vragen dan ook als nabespreking.

DIFFERENTIATIE TIP VOOR HET VMBO:

Het filmpje geeft in een korte tijd veel informatie. Om het filmpje in te zetten bij een vmbo-groep kun je na ieder onderdeel van de EU (Europese Raad, Europese Commissie, Europees Parlement en Raad van de Europese Unie) het filmpje even pauzeren en met de klas bespreken wat er verteld is. Zo blijft de informatie overzichtelijker.

Van probleem naar oplossing EU – vmbo

In deze digitale tool leren de leerlingen spelenderwijs hoe in de Europese Unie een wet tot stand komt.

Tip: je kunt ook een fysieke versie van 'Van probleem naar oplossing EU' gebruiken.

1. Open de tool 'Van probleem naar oplossing EU'.
2. Vertel de leerlingen dat jullie de stappen gaan doorlopen die nodig zijn om een nieuwe Europese wet tot stand te brengen. De leerlingen moeten voor iedere stap het juiste kaartje kiezen.
3. Start de tool. Je kunt de tool op 2 manieren gebruiken:
 - Laat bij iedere stap een leerling naar voren komen en (eventueel in overleg met de klas) een kaartje slepen.
 - Bespreek klassikaal welke van de kaartjes goed is en sleep zelf het kaartje naar de juiste plek. Bevorder in beide gevallen dat de leerlingen samen bedenken welk kaartje juist is.
4. Bespreek bij iedere stap waarom het antwoord juist is.

Stap 1:

- a. Het Europees Parlement heeft een probleem.
 - b. **Europese burgers hebben een probleem.**
 - c. De Raad van de Europese Unie heeft een probleem.
- Toelichting: De politiek heeft als taak de problemen op te lossen die spelen in de samenleving, dus van de burgers.*

Stap 2:

- a. **De Europese Commissie maakt een plan.**
 - b. De regeringsleiders maken een plan.
 - c. De Raad van de Europese Unie maakt een plan.
- Toelichting: De Europese Commissie is de enige instelling in de EU met recht van initiatief, oftewel het recht om wetten voor te stellen.*

Stap 3:

- a. Het plan gaat naar het Europees Parlement.
- b. Het plan gaat naar de Raad van de Europese Unie.
- c. **Het plan gaat naar het Europees Parlement én de Raad van de Europese Unie.**

Toelichting: Voordat een wetsvoorstel kan worden goedgekeurd, moet het eerst naar vertegenwoordigers van de lidstaten. In het Europees Parlement zitten gekozen volksvertegenwoordigers. In de Raad van de Europese Unie zitten de ministers die over dit onderwerp gaan in alle EU-landen.

Stap 4:

- a. Het Europees Parlement bespreekt over het plan.
- b. De Raad van de Europese Unie bespreekt het plan.
- c. **Het Europees Parlement én de Raad van de Europese Unie bespreken het plan.**

Toelichting: Het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie kunnen het plan nog aanpassen. Hier overleggen ze over met elkaar.

Stap 5:

- a. De regeringsleiders keuren het plan goed.
- b. **Het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie keuren het plan goed.**
- c. Europese burgers keuren het plan goed.

Toelichting: Uiteindelijk moet zowel het Europees Parlement als de Raad van de Europese Unie het plan goedkeuren.

Stap 6:

- a. Europese burgers keuren het plan goed.
- b. De regeringsleiders keuren het plan goed.
- c. **Het plan wordt uitgevoerd.**

Toelichting: Dit doet de Europese Commissie. Sommige plannen worden gelijk uitgevoerd. Voor andere plannen moeten er ook in de EU-landen nog wetten worden gemaakt.

Krachtenveld Europese Unie – havo/vwo

In het krachtenveld Europese Unie krijgen de leerlingen een schema over de Europese Unie waarin zij begrippen op de juiste plek moeten zetten. Zo ontstaat uiteindelijk een duidelijk overzicht over de werking van de Europese Unie. Je kunt de leerlingen het krachtenveld individueel of in tweetallen laten invullen. Dit kan zowel digitaal als fysiek (op A4 of A3).

Let op:

Enige voorkennis is vereist om het krachtenveld correct te kunnen invullen. Zorg ervoor dat de leerlingen in ieder geval bekend zijn met de betekenis van alle begrippen voordat zij het krachtenveld invullen.

De Nieuwsredactie

Mensen hebben tegenwoordig veel toegang tot informatie, maar niet alle informatie is even betrouwbaar. In deze werkvorm beoordelen leerlingen (in de rol van redactielid) een verzameling artikelen op betrouwbaarheid. Aan de hand van een checklist bepalen zij of een nieuwsbericht betrouwbaar genoeg is om door te sturen naar de collega's van de redactie.

Leerdoelen

- De leerlingen kennen de stappen van bronnenkritiek.
- De leerlingen kunnen aan de hand van de stappen van bronnenkritiek bepalen of nieuwsartikelen betrouwbaar zijn of niet.
- De leerlingen maken (nader) kennis met enkele betrouwbare en enkele onbetrouwbare nieuwssites.

Duur

20-30 minuten

Benodigheden

- Voor elk groepje het werkblad 'De Nieuwsredactie'
- Voor elk groepje de 5 nieuwsartikelen

Bronnen

- [Artikel van NineForNews, 8 september 2025](#)
- [Artikel van NOS, 29 september 2025](#)
- [Artikel van NRC, 29 september 2025](#)
- [Artikel De Telegraaf, branded content, 22 september 2025](#)
- [Artikel De Dagelijkse Standaard, 7 september 2025](#)

De werkvorm stap voor stap

1 Voorbereiding

Print het werkblad 'De Nieuwsredactie'. Het is voor de leerlingen makkelijker werken als het enkelzijdig geprint is. Zet de tafels zo neer dat de leerlingen in groepen van 5 goed met elkaar kunnen overleggen.

2 Uitleg

- Vertel de leerlingen dat het tegenwoordig steeds makkelijker voor mensen is om aan informatie te komen. Niet alleen in kranten en nieuwsuitzendingen, maar ook 24 uur per dag via de sociale media en internet krijgen mensen mee wat er in de wereld speelt. Maar niet alle informatie is even betrouwbaar.
- Vraag aan de leerlingen waar zij hun informatie vandaan halen. Stel daarbij een aantal vervolgvragen:

- Wat voor berichten lees of zie je daar vooral?
- Hoe vaak kijk je naar deze bron?
- Waarom volg je deze bron?
- Is deze bron gratis?
- Zie je vaak reclame bij deze bron?
- Kijkt deze bron naar meerdere kanten van het verhaal?
- Weet je welke mensen achter de bron zitten?

- Leg uit dat de leerlingen in deze opdracht werken voor een nieuwsredactie van een betrouwbare krant. Er is op jullie redactie een nèt nieuwe stagiair die de taak heeft gehad om online nieuws te zoeken die andere nieuwskanalen hebben gepubliceerd, maar jullie krant nog niet.

Jullie worden nu gevraagd om te controleren of alle berichten die de stagiair gevonden heeft wel betrouwbare berichten zijn. Alleen de betrouwbare berichten mogen jullie doorsturen naar jullie collega's bij de redactie. Die collega's zullen dan later die middag de selectie maken over welk nieuws ze ook daadwerkelijk willen publiceren. Dat zal afhankelijk zijn van hoe nieuwswaardig het nieuws is (aan de hand van de nieuwswaarden actualiteit, impact, nabijheid, bekendheid, conflict en nieuw & onverwacht). Maar eerst moet dus door jullie bepaald worden of de berichten die de nieuwe stagiair gevonden heeft wel betrouwbaar nieuws bevatten.

- Vraag de leerlingen wat volgens hen een bericht betrouwbaar maakt. Schrijf hun antwoorden eventueel klassikaal op. Deze kunnen dan later worden vergeleken met de checklist. Deel vervolgens de checklist uit waar de leerlingen mee gaan werken (pagina 1 van het werkblad).
- Neem de checklist met de leerlingen door. De checklist bestaat uit 3 vragen die de leerlingen kunnen stellen over het bericht. Iedere vraag is weer onderverdeeld in 3 deelvragen. Voor iedere deelvraag kan een bericht een punt verdienen of verliezen. Hoe hoger de score, hoe betrouwbaarder het bericht is. Er is geen minimumscore waarmee een bericht betrouwbaar is. De leerlingen moeten zelf de afweging maken hoeveel punten zij voldoende vinden.

In de checklist staan de volgende vragen:

1. Wat is de inhoud van het bericht?

- Staat er feitelijke informatie in het bericht?
- Laat het bericht nieuws van verschillende kanten zien?
- Is de toon van het bericht sensatiegericht?

2. Waarom is het bericht geschreven?

- Probeert het bericht je mening te beïnvloeden?
- Probeert het bericht sterke emoties op te roepen?
- Is het bericht bedoeld om geld te verdienen?

3. Wat is de bron van het bericht?

- Komt het bericht van een betrouwbare bron?
- Staat het bericht ook in andere media?
- Worden er betrouwbare bronnen genoemd in het bericht?

Benadruk dat het niet altijd even makkelijk is om een (deel) vraag te beantwoorden. Soms mis je bepaalde informatie of bevat het bericht meerdere kenmerken. Zo kan een bericht in dezelfde tekst feitelijke informatie en meningen geven.

3 Het stappenplan toepassen

De leerlingen gaan dit stappenplan toepassen op 5 berichten. Voor ieder bericht vullen ze het stappenplan in.

Uiteindelijk moeten zij een keuze maken: vinden wij het bericht betrouwbaar genoeg om door te sturen naar de collega's van de redactie?

In het stappenplan geven zij voor ieder bericht aan welke kenmerken ervan wel of niet betrouwbaar zijn. Ieder kenmerk levert punten op of kost punten. De leerlingen moeten zelf bepalen bij hoeveel punten het bericht betrouwbaar genoeg is.

4 Nabespreken

Als alle groepen klaar zijn wordt de opdracht nabesproken. Ga eerst in op het proces van het toepassen van het stappenplan. Hoe was het om de berichten te beoordelen? Welke vragen waren makkelijker en welke moeilijker? Waren er nog problemen waar de leerlingen tegenaan liepen?

Laat vervolgens iedere groep hun analyse bij een bericht toelichten aan de rest van de klas. Zet eventueel het bericht ook op het bord en benadruk onderdelen die de leerlingen benoemen in hun toelichting. Vraag hier eventueel verder op door:

- Waar scoort dit bericht heel goed op?
- Waar scoort dit bericht heel slecht op?
- Hadden jullie nog een discussie op een bepaald onderdeel?
- Bij hoeveel punten vonden jullie het bericht betrouwbaar?
- Was er een onderdeel dat jullie niet konden beoordelen bij dit bericht? Zo ja, welke?

Bij de bespreking zou van ieder artikel de volgende kern naar voren moeten komen:

Artikel 1 – ‘Hierom was de NASA-maanlanding nep’:
Thierry Baudet krijgt bijval uit wel heel onverwachte hoek
 Het is gebaseerd op ongefundeerde meningen, komt van een dubieuze bron, laat geen tegenargumenten zien en gebruikt een sensatiegerichte toon.

TIP:

Bekijk met de leerlingen de website en ga na hoeveel journalisten voor Ninefornews werken. Het zal opvallen dat alle artikelen geschreven zijn door Robin de Boer, die ‘economisch geograaf’ is. Als je ziet om hoeveel berichten het gaat, en over welke onderwerpen dat allemaal gaat, zie je dat het heel onwaarschijnlijk is dat hij die stukken allemaal zelf geschreven heeft. En het is ook onmogelijk dat hij alles heeft kunnen controleren op waarheid. Het is daarom aannemelijk dat het voor een groot deel (door AI?) vertaalde en overgenomen artikelen zijn. Het is verstandig dat als lezer meer te nemen in het beoordelen van de betrouwbaarheid.

Artikel 2 – Matrixborden boven snelwegen in Midden-Nederland werken niet door storing

Het is feitelijk, neutraal geschreven, gebaseerd op officiële bronnen (zoals Rijkswaterstaat en KNMI), verwijst naar de andere media en komt van een gerenommeerde, onafhankelijke nieuwsorganisatie: de NOS.

Artikel 3 – Slagingspercentage voortgezet onderwijs gedaald, mede door hogere eisen

Het is gebaseerd op controleerbare en officiële informatie (brief aan de Tweede Kamer), komt van een gerenommeerd nieuwsmedium (NRC), biedt context en nuance en gebruikt een neutrale en informatieve toon.

Artikel 4 – Ruud Gullit onthult favoriete schoen: ‘Ben er heel blij mee’

Het is een reclame verpakt als een verhaal (‘branded content’), bedoeld om het merk Skechers positief neer te zetten via een bekende Nederlander (Ruud Gullit). Het doel van het artikel is om geld te verdienen.

Artikel 5 – Absurd Berlijn: vrouwen mogen zich niet verdedigen met pepperspray

Het is een opiniestuk dat inspeelt op emoties, eenzijdig is en geen controleerbare feiten biedt. Het richt zich eerder op het uiten van een politiek standpunt dan op objectieve verslaggeving. Daarnaast wordt nadrukkelijk gevraagd om geld te doneren.

Vraag vervolgens de rest van de klas of zij dezelfde beoordeling bij deze bron hadden. Waar beoordelen de leerlingen hetzelfde en waar juist anders? En waarom? Bij hoeveel punten vonden jullie een bericht betrouwbaar?

Sluit af met de boodschap dat het heel belangrijk is om kritisch naar een bericht te kijken. De leerlingen leven in een tijd waar ze veel meer informatie krijgen dan ooit tevoren. De berichten zijn online vaak gratis te lezen en dat betekent ook dat er vaak op andere manieren geld verdiend wordt met de berichten. Dat maakt dat niet alles even betrouwbaar is. Die betrouwbaarheid moeten ze zelf leren beoordelen, zodat ze voor zichzelf de juiste persoonlijke, maatschappelijke en politieke keuzes kunnen maken, nu en in de toekomst.